

ΕΝΕΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

- **Ιστορική τοπογραφική ιχνηλασία από την περίοδο της οθωμανοκρατίας και μέχρι της ανεγέρσεως του νυν Επισκοπικού Μεγάρου της Πατριαρχικής Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας και Κομοτηνής υπό του αιδίδιμου μεγαλοουργού και μεγαλοπρεπούς Μητροπολίτου Τιμοθέου Ματθαϊάκη (1954 - 1974).**

Εμπνευστική αιτία ή προωθητικό έναυσμα για την παρούσα ιστορική τοπογραφική ιχνηλασία περί της υπάρξεως του Επισκοπικού Μεγάρου της παλαιφάτου και ιστορικής Πατριαρχικής Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας και Κομοτηνής κατά την περίοδο της οθωμανοκρατίας και περί της όλης προϊστορίας μέχρι της οριστικής ανεγέρσεως του νυν υπάρχοντος Επισκοπικού Μεγάρου υπό του αιδίδιμου Μητροπολίτου Μαρωνείας και Κομοτηνής Τιμοθέου Ματθαϊάκη (1954 - 1974) απετέλεσε ένα σημείο της ομιλίας του αιδίδιμου Κομοτηναίου και μεγάλου Πανεπιστημιακού Διδασκάλου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Στίλπωνος Κυριακίδη, ο οποίος προσκληθείς να ομιλήσει στην ιδιαίτερα πατρίδα του, την Κομοτηνή, στις 9 Μαΐου 1951, μεταξύ άλλων εμφaticώς ετόνισε ότι: *« Πρέπει να φυλάσσονται επιμελώς και να μελετώνται αι τοπικάί πηγαί, όπως είναι τα λείψανα παλαιών κτισμάτων, οι τάφοι και αι επιγραφαί, αι εκκλησίαι και αι μοναί, τα ποικίλα έγγραφα τα αποκείμενα είτε εις τα αρχεία των Μητροπόλεων, είτε και εις χείρας ιδιωτών, αι τοπικάί παραδόσεις, αι φερόμεναι εις το στόμα του λαού, τα τοπωνύμια και τα παντοία γλωσσικά και λαογραφικά στοιχεία».*

Ωσαύτως παρεκίνησε τον γράφοντα και η λίαν εύστοχη τοποθέτηση του Πανεπιστημιακού Διδασκάλου Νικολάου Μουτσόπουλου, ο οποίος υπογραμμίζει ότι: *« Τα κτίσματα δεν είναι μηχανές που εξυπηρετούν στη λειτουργία της κατοίκησης, όπως υποστηρίζουν οι ματεριαλιστές. Αντίθετα αποτελούν μιά μικρογραφία του σύμπαντος, μιά μικρή εκκλησία όπου εν αυτή ενοικεί ο Θεός. Πρέπει να μεριμνήσουμε να αναστηλώσουμε, να στερεώσουμε όλες τις παλιές μας ερειπωμένες εκκλησίες, τα τζαμιά, τα κάστρα μας. Είναι έργα των χεριών των προγόνων μας, αποτελούν ιερές παρακαταθήκες».*

Ιχνηλατούντες λοιπόν ιστορικά και τοπογραφικά περί της κατά την περίοδο της οθωμανοκρατίας ανεγέρσεως και λειτουργίας του αρχικού Επισκοπικού Μεγάρου της παλαιφάτου Πατριαρχικής Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας και Κομοτηνής περιδιαβαίνουμε το ιστορικό πέριξ του λεγόμενου Θεοδοσιανού Φρουρίου ή Κάστρου κέντρο των άλλοτε Κουμουτζηνών, έπειτα Γκιουμουλτζίνης και νυν ελευθέρας Κομοτηνής, και ιστάμεθα έμπροσθεν του παλαιφάτου Μεγάρου της Λέσχης Κομοτηνής, όπου κατά την περίοδο της οθωμανοκρατίας ήταν η καρδιά της πρώτης ιστορικής χριστιανικής συνοικίας της τότε πόλεως της Γκιουμουλτζίνης, η οποία ήταν η πρωτεύουσα του ομώνυμου Καζά, υπό την ονομασία *«Βαρώσι ή Βαρώς».*

Στο ίδιο οικόπεδο όπου δεσπόζει το νεοκλασσικό κτίριο του Μελάθρου της Λέσχης Κομοτηνής αλλά σε μεγαλύτερα έκταση εκτείνεται το αρχικό Μητροπολιτικό Μέγαρο, το

λεγόμενο «*Επισκοπείον*» ή «*Μητρόπολις*», όπου εστεγάζοντο τα γραφεία της εκκλησιαστικής διοικήσεως και η επίσημη προσωπική κατοικία του εκάστοτε Μητροπολίτου Μαρωνείας.

Το αρχικό εκείνο Μητροπολιτικό Μέγαρο ανηγέρθη επί των ημερών του μεγαλοουργού και δραστηρίου αιιδίμου Μητροπολίτου Μαρωνείας Δανιήλ (1821 - 1838), ο οποίος υπήρξε ένας από τους μακροβιότερους Μητροπολίτες της Πατριαρχικής Ιστορικής Μητροπόλεως Μαρωνείας. Ο δε Ηπειρώτης Ιατρός Μ. Μελίρρυτος, ο οποίος κατ' εκείνη την περίοδο (1860 - 1871) διαβιούσε στην παλαιά ελληνορθόδοξη κοινότητα Μαρωνείας, στο ιστορικό πόνημά του, υπό τον τίτλο: «*Περιγραφή Ιστορική και Γεωγραφική Υπ' Εκκλησιαστικήν Έποψιν της Θεοσώστου Επαρχίας Μαρωνείας*» (1871), γράφει σχετικά: «*Εν τη συνοικία ταύτη του Βαρωσίου, υπάρχει η τε Μητρόπολις και η Μητροπολιτική Εκκλησία (α), εντός ταύτης φυλάττεται και κοιμάται τον νήδυμον ύπνον, η πολύτιμος βιβλιοθήκη του αιιδίμου και σοφού Μητροπολίτου αγίου Μαρωνείας κ. Κυρίλλου, την οποίαν η Μ. Εκκλησία εδώρησεν εις την επαρχίαν ταύτην (1863). Η Μητρόπολις, ήτοι, η κατοικία του κατά καιρόν Μητροπολίτου, εκτίσθη δαπάναις της Ορθοδόξου Κοινότητος, απάσης της επαρχίας, επί των ημερών του αιιδίμου Μητροπολίτου κ. Δανιήλ. Περιέχει δε εις το κάτω μέρος τέσσαρα δωμάτια, και εις το άνω πέντε, έτι μαγειρείον, σταύλον και κηπάριον. Εις τον περίβολον της Εκκλησίας ταύτης υπάρχουν η Αλληλοδιδασκτική και Ελληνική Σχολή, προς δε και Παρθεναγωγείον*».

Αξιομνημόνευτα εν προκειμένω είναι τα όσα γράφει και ο αείμνηστος Κομοτηναίος ιστοριοδίφης και αρθρογράφος Αθανάσιος Αθανασιάδης (+1987) για το παλαιάτο εκείνο Μητροπολιτικό Μέγαρο, αναφέροντας τα εξής: «*Η κατεδαφισθείσα παλαιά Μητρόπολις ήτο εν διώροφον κτίριον, Μοναστηριακού τύπου, με ευρείαν αίθουσαν εις την είσοδον του ισογείου, εστρωμένην με πλάκας σχιστολίθου, με σειράς κελλίων εις το βάθος των οποίων ευρίσκετο το Δεσποτικόν και η αίθουσα υποδοχής. Η κατασκευή ήτο μικρή, ξυλόπηκτος κατά το πλείστον και εξωτερικώς ήτο βαμμένη η πρόσοψις με χρώμα σκούρο μπλε. Εις την παλαιάν αυτήν Μητρόπολιν κατέφυγε το 1910 ο Ιατροφιλόσοφος Αλή Ριζά Τεφήκ, Αρχηγός του Κόμματος της «Ελευθερίας και Συνεννοήσεως» διά να σωθεί από τας χείρας των διαβοήτων ανά την Οθωμανικήν Αυτοκρατορίαν Εφέδων της Κομοτηνής, οι οποίοι ανήκοντες εις το αντίπαλον κόμμα της «Ενώσεως και Προόδου» του Νεοτουρκικού Κομιτάτου, τον εκακοποίησαν τραυματίσαντες αυτόν σοβαρώς εις την κεφαλήν*».

Το εν λόγω ιστορικό Μητροπολιτικό Μέγαρο εκάλυψε τις ποιμαντικές - διοικητικές ανάγκες της Μητροπόλεως Μαρωνείας μέχρι και το έτος 1912, οπότε ο τότε ρέκτης, δραστήριος και φιλοπρόοδος αιιδίμος Μητροπολίτης Μαρωνείας Νικόλαος Σακκόπουλος (1902 - 1914) απειράθη να ανεγείρει εκ θεμελίων νέο Μητροπολιτικό Μέγαρο στο ίδιο ακριβώς οικόπεδο όπου είχε αναγερθεί και το παλαιό Μητροπολιτικό Μέγαρο και από του έτους 1921 δεσπόζει μέχρι και σήμερα το γνωστό σε όλους Μέλαθρο της Λέσχης Κομοτηνής.

Αφού λοιπόν απεφασίσθη από τον Μητροπολίτη Μαρωνείας Νικόλαο και την Κοινοτική Δημογεροντία Γκιουμουλτζίνης η θεμελίωση και ανέγερση του νέου Μητροπολιτικού Μεγάρου, κατά τις αρχές του 1912 κατεδαφίσθη το παλαιό Μητροπολιτικό οίκημα και στο ίδιο οικόπεδο εθεμελιώθη υπό του Μαρωνείας Νικολάου και άρχισε η εκ θεμελίων ανοικοδόμηση του νέου Επισκοπείου, το οποίο έμελλε κατόπιν πολλών περιπετειών μιάς δεκαετίας να ολοκληρωθεί αλλά ουδέποτε να φιλοξενήσει τις υπηρεσίες της εκκλησιαστικής διοικήσεως και την προσωπική κατοικία του εκάστοτε Μητροπολίτου

Μαρωνείας, μετά την απελευθέρωση και ενσωμάτωση της Κομοτηνής (14 Μαΐου 1920) στην εθνική επικράτεια της Ελλάδος, επειδή εν τέλει το ανοικοδομηθέν νέο κτίσμα εστέγασε την Λέσχη Κομοτηνής.

Κατά δε την πολυετή έρευνά μας στους Κώδικες της Πατριαρχικής Αλληλογραφίας, οι οποίοι φυλάσσονται στο Πατριαρχικό Αρχαιοφυλάκιο εν Φαναρίω σχετικά με το πρόσωπο του Μητροπολίτου Μαρωνείας Νικολάου Σακκόπουλου (1902 -1914), ο οποίος κατά την διετία (1912 -1914) ήταν συνοδικό μέλος της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ήλθε «*τύχη αγαθή*» στα χέρια μας πατριαρχικό έγγραφο σύμφωνα με το οποίο ο Μητροπολίτης Νικόλαος αφού είχε ζητήσει τη νενομισμένη κανονική άδεια από τον τότε Οικουμενικό Πατριάρχη Ιωακείμ Γ΄ τον Μεγαλοπρεπή (1901 - 1912), μετέβη στην Κομοτηνή, όπου και η έδρα της Μητροπόλεως Μαρωνείας, κατά την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου του έτους 1912 και κατά τα περί ιεροπραξιών ειθισμένα στο Τυπικό της Ορθοδόξου Εκκλησίας, σε μεγαλοπρεπή εκκλησιαστική τελετή, ετέλεσε την ιεροπραξία της καταθέσεως του θεμελίου λίθου για την ανέγερση του νέου Μητροπολιτικού Μεγάρου, και εν συνεχεία επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη προς εκπλήρωση των συνοδικών του καθηκόντων.

Σχετική αναφορά μάλιστα σε αυτό το σημαντικό για τα τοπικά εκκλησιαστικά πράγματα γεγονός κατά την εποχή εκείνη γίνεται και στο επίσημο εκκλησιαστικό περιοδικό του Οικουμενικού Πατριαρχείου, το οποίο ήταν η «*Εκκλησιαστική Αλήθεια*», όπου αναφέρονται τα εξής: «*ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ - Επανήλθεν εκ της επαρχίας αυτού, ο εκ των Σεβασμ. Συνοδικών Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Νικόλαος, προεδρεύσας τη παρελθούση Παρασκευή της τελετής επί τη καταθέσει του θεμελίου λίθου ευπρεπούς οίκου μητροπολιτικού εν Γκουμουτζίνη*».

Η ανέγερση του νέου Μητροπολιτικού Μεγάρου είχε προχωρήσει αρκετά, αλλά οι εργασίες ανοικοδομήσεως έπαυσαν λόγω των Βαλκανικών Πολέμων (1912 - 1913) και της επελθούσης εξαετούς δεινής και δυσβάστακτης βουλγαρικής κατοχής στον Καζά Γκιουμουλτζίνης και εν γένει στην Θράκη (1913 - 1919). Το υπό ανέγερση κτίριο, όπως αποτυπώνεται στις διασωθείσες παλαιές φωτογραφίες της εποχής εκείνης, παρέμεινε ημιτελές μέχρι και το έτος 1921, ακόμη δηλαδή και μετά την ενσωμάτωση της Κομοτηνής και εν γένει της Δυτικής Θράκης στην εθνική επικράτεια της Ελλάδος (14 Μαΐου 1920).

Σημειωτέον ότι κατά την διάρκεια της εξαετούς βουλγαρικής κατοχής στο Νομό Ροδόπης, τα γραφεία διοικήσεως της Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας, αρχικώς μεν, εστεγάσθησαν υποτυπωδώς και προσωρινώς στον δεύτερο όροφο της άλλοτε λειτουργούσης Τσανακλείου Αστικής Σχολής Αρρένων Κομοτηνής, την οποία είχαν καταλάβει οι βουλγαρικές κατοχικές αρχές, έπειτα δε, όπως αναφέρει σε σχετική μελέτη του ο αοίδιμος Κομοτηναίος Πανεπιστημιακός Διδάσκαλος Στίλπων Κυριακίδης, φιλοξενήθη σε ιδιωτικές κατοικίες ευπόρων Κομοτηναίων, όπως του Μαλιόπουλου, η οποία ευρίσκετο στην συνοικία «*Βαρώσι ή Βαρώς*», επειδή οι Βούλγαροι απαίτησαν βιαίως την απομάκρυνση των διοικητικών υπηρεσιών της Μητροπόλεως Μαρωνείας από την Τσανάκλειο Σχολή.

Όταν στις 14 Μαΐου 1920 απελευθερώθη και ενεσωματώθη η Δυτική Θράκη στην εθνική επικράτεια της Ελλάδος και ολοκληρώθηκε η παλιννόστηση των Κομοτηναίων προσφύγων μετά τον αναγκαστικό εξαιτή εκτοπισμό τους ένεκα της βουλγαρικής κατοχής, η Μητρόπολη Μαρωνείας τελούσε εν χηρεία λόγω του θανάτου του Μητροπολίτου Μαρωνείας Μελισσηνού Χριστοδούλου (1914 - 1921). Το Οικουμενικό Πατριαρχείο για να μη παραμένει εντελώς ακέφαλη η Μητρόπολη Μαρωνείας είχε τοποθετήσει προσωρινώς (1919 - 1922) ως Πρωτοσύγκελλο και εν συνεχεία ως Τοποτηρητή αυτής τον εκ της

παλαιφάτου Ελληνορθοδόξου Κοινότητος Μαρωνείας, καταγόμενο Αρχιμανδρίτη Μιχαήλ Κωνσταντινίδη, μετέπειτα Μητροπολίτη Κορίνθου και εν συνεχεία Αρχιεπίσκοπο Αμερικής (+1959), με του οποίου την εμπνευσμένη πρωτοβουλία συνεκεντρώθη δι' ατόκων δανείων, που είχαν χορηγήσει ορισμένοι εύποροι Κομοθηναίοι, το απαιτούμενο χρηματικό ποσό και εντός ενός έτους (1920 - 1921) αποπερατώθη το από του έτους 1912 υπό ανοικοδόμηση ημιτελής Μητροπολιτικό Μέγαρο.

Τα εγκαίνια του ανεγερθέντος κτιρίου έλαβαν χώρα κατά το έτος 1922 από τον νεοεκλεγέντα υπό της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου Μητροπολίτη Μαρωνείας Άνθιμο Σαρρίδη (1922 - 1938), τον από Βιζύης και Μηδείας, όπως τούτο απαθανατίζεται μοναδικά σε διασωθείσα παλαιά φωτογραφία της εποχής εκείνης, αλλά ουδέποτε στο νεοανεγερθέν και εγκαινιασθέν αυτό κτίριο εστεγάσθη, όπως θα ανεμένετο και θα έπρεπε, η Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας, επειδή σε αυτό εξ αρχής εγκατεστάθη ο από το 1921 ιδρυθείς εν Κομοτηνή Σύλλογος η «Ένωσις» και συνακόλουθα το νεόδμητο κτίριο απετέλεσε την έδρα της τότε λεγομένης «Λέσχης Κομοθηναίων», ενώ η Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής, η οποία εστεγάσθη και είχε ως διοικητική έδρα αυτής το επί της οδού Νέστορος Τσανακλή οίκημα, που όμως σήμερα φιλοξενεί τον Σύλλογο Βυζαντινής Μουσικής της Ιεράς Μητροπόλεως, εισέπραττε από το 1921 και μέχρι το έτος 1959 ετήσιο ενοίκιο από την Ένωση Κομοθηναίων.

Στο Μητροπολιτικό Μέγαρο επί της οδού Νέστορος Τσανακλή η Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής εστεγάζετο επί 42 συναπτά έτη (1920 - 1962) και σε αυτό διέμεναν οι κατά το προειρημένο χρονικό διάστημα διατελέσαντες Μητροπολίτες Μαρωνείας, ήτοι ο από Βιζύης και Μηδείας Μητροπολίτης Μαρωνείας Άνθιμος Δ' (1922 - 1938), ο Μαρωνείας Σπυρίδων (1939 - 1940), ο Μαρωνείας Βασίλειος (1941 - 1952) και ο από Μυρέων Μαρωνείας Τιμόθεος (1954 - 1974) μέχρι το έτος 1962, οπότε εγκαινιάσθηκε το νυν υπάρχον Μητροπολιτικό Μέγαρο της Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας, όπου ο Μαρωνείας Τιμόθεος μετέφερε τα γραφεία της διοικήσεως και εγκατεστάθη και ο ίδιος.

Όταν λοιπόν ο από Βοηθός Επίσκοπος Μυρέων Τιμόθεος Ματθαϊάκης (1951 - 1954) εξελέγη υπό την Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος Μητροπολίτης Μαρωνείας και ενεθρονίσθη στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κομοτηνής, εγκατεστάθη στο χρησιμεύον ως Επισκοπείο και προσωπική μητροπολιτική κατοικία οίκημα της οδού Νέστορος Τσανακλή, το οποίο ευρίσκετο σε αθλία κατάσταση και γι' αυτό κατέβαλλε συνεχείς προσπάθειες προκειμένου να το ανακαινίσει και να το ευπρεπίσει. Ο ίδιος γράφει χαρακτηριστικά τα εξής: *«Ως Γραφεία και κατοικία του Μητροπολίτου εχρησίμευε διώροφος παλαιά μικρά οικοδομή, κειμένη επί της οδού Νέστορος Τσανακλή αριθ. 12, ανήκουσα εις την Ιεράν Μητρόπολιν. Το Γραφείον εστεγάζετο εις δύο δωμάτια του ισογείου, η δε κατοικία εις τον όροφον, τον οποίον εύρομεν εις αθλίαν κατάστασιν. Αμέσως και εκ των ενόντων επελήφθημεν της επισκευής της εν λόγω οικοδομής, κατόπιν δε σχετικής μελέτης προέβημεν αργότερον εις την επέκτασιν του κτιρίου, διά της ανεγέρσεως διωρόφου προσθήκης εις αυτό προς εξοικονόμησιν των υπηρεσιών του Γραφείου και ανετωτέραν διαμονήν. Διά της προσθήκης ταύτης και της όλης ανακαινίσεως ηυξήθη αναλόγως η αξία του εν λόγω ακινήτου».*

Μετά την παρέλευση τεσσάρων ετών από της εκλογής και εγκαταστάσεως του Μητροπολίτου Μαρωνείας Τιμοθέου στην εκκλησιαστική επαρχία του, απεφασίσθη εν έτει 1958 η ανέγερση νέου Μητροπολιτικού Μεγάρου και, όπως ίδια χειρί γράφει ο αοίδιμος εκείνος μεγαλουργός Μητροπολίτης Μαρωνείας, *«προς τον σκοπόν ανεγέρσεως νέου*

Μητροπολιτικού Μεγάρου και Πνευματικού Κέντρου Νεότητας παρεχωρήθη από του Δημοσίου εις την Ιεράν Μητρόπολιν αντί μικρού τιμήματος οικόπεδον εκτάσεως 1260 τ. μέτρων, κείμενο επί της έναντι του Μητροπολιτικού Ναού και πλησίον του αρχαίου τείχους Πλατείας Αυτοκράτορος Θεοδοσίου, η αξία του οποίου υπολογίζεται σήμερον εις το ποσόν των δραχμών 700.000.

Επί του ανωτέρω οικοπέδου ανηγέρθη το νέον Μητροπολιτικόν Μέγαρον και το Πνευματικόν Κέντρον Νεότητος, διά τα οποία η δαπάνη ανήλθεν εις δύο εκατομμύρια περίπου. Η δαπάνη αυτή εκαλύφθη α') εκ του προϊόντος της εκποιήσεως των ολίγων εκκλησιαστικών ακινήτων, β') εκ συναφθέντος δανείου 400.000 δρχ. εκ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και γ') εξ οικονομικών επιχορηγήσεων της Αποστολικής Διακονίας και άλλων οργανισμών των Αθηνών, εκ λαχειοφόρων Αγορών και εκ του Ταμείου της Ιεράς Μητροπόλεως».

Όσον αφορά την κάλυψη ενός μέρους της συνολικής δαπάνης για την ανέγερση του νέου Μητροπολιτικού Μεγάρου μέσω των λαχειοφόρων αγορών, τις οποίες διοργάνωσε η Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας, αξία ιδιαίτερης μνείας είναι η μαρτυρία του τέως Γενικού Αρχιερατικού Επιτρόπου και Προϊσταμένου του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Κομοτηνής, Πρωτοπρεσβυτέρου π. Σταύρου Σπορική και της Πρεσβυτέρας αυτού Αναστασίας Σπορική, οι οποίοι αναφέρουν ότι ο Μητροπολίτης Τιμόθεος, όταν αντελήφθη ότι έπρεπε να ανευρεθούν χρήματα προκειμένου να καλυφθεί η δαπάνη για τα θεμέλια του Μητροπολιτικού Μεγάρου, διοργάνωσε σε αγαστή συνεργασία με τον όμιλο Κυριών και Δεσποινίδων της Μητροπόλεως Μαρωνείας και πιο συγκεκριμένα με τις 80 κοπέλες που ήταν μέλη του Ομίλου και μεταξύ αυτών και η τότε νεαρή κατηχήτρια Αναστασία Καλαντζή - Σπορική, λαχειοφόρο Αγορά στον χώρο του παλαιού ΠΙΚΠΑ Κομοτηνής, όπου οι νεαρές κοπέλες προσέφεραν διάφορα εργόχειρα και ποικίλα εδέσματα, η δε Ιερά Μητρόπολη αναψυκτικά, τα οποία στην λαχειοφόρο αγορά επωλήθησαν άπαντα λόγω της μεγάλης συμμετοχής του λαού της Κομοτηνής, και το συγκεντρωθέν ποσό των περίπου 40.000 δραχμών εδαπανήθη τελικώς για την ολοκλήρωση των τεχνικών οικοδομικών εργασιών των θεμελίων του Μητροπολιτικού Μεγάρου. Σημειωτέον, ότι ένα σεβαστό ποσό για την κάλυψη των δαπανών της ανεγέρσεως του νέου Μητροπολιτικού προήρχετο, αφενός από τα μηνιαία ενοίκια των εκμισθωθέντων ακινήτων της Μητροπόλεως Μαρωνείας, ήτοι του ακινήτου στην πλατεία Βασιλέως Κωνσταντίνου και επί της οδού Συντάγματος Κρητών (πρώην Υποκαταστήματος της Τραπεζής Ελλάδος) και του παλαιού μητροπολιτικού οικήματος, αφετέρου από την εκποίηση εκ μέρους της Μητροπόλεως Μαρωνείας εν έτει 1959 του γνωστού νεοκλαστικού οικοδομήματος της Λέσχης Κομοτηνής στην «Ένωση Κομοτηναίων», όταν Πρόεδρος του Σωματείου ήταν ο αείμνηστος Βασίλειος Τάσσου, που μέχρι τότε ανήκε ως ιδιοκτησία στην Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και ο Σύλλογος Κομοτηναίων η «Ένωσις» κατέβαλλε απλώς το συμφωνηθέν στο μητροπολιτικό ταμείο ετήσιο ενοίκιο.

Το νέο Μητροπολιτικό Μέγαρο του οποίου την καλαίσθητη πρόσοψη και δη τον εξωτερικό εξώστη ο αοίδιμος Μητροπολίτης Μαρωνείας Τιμόθεος εμπνεύσθηκε βλέποντας το αντίστοιχο αρχιτεκτονικό σχέδιο του επιβλητικού Μεγάρου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου, εθεμελιώθη την 25^η Απριλίου 1958 και εγκαινιάσθηκε την 15^η Αυγούστου 1962, παρουσία των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Αλεξανδρουπόλεως Ιωακείμ, Δημητριάδος Δαμασκηνού, και Τριφυλίας και Ολυμπίας Στεφάνου, των Αρχών, του Ιερού Κλήρου και του Χριστωνύμου λαού της Κομοτηνής και της Ροδόπης. Των εγκαινίων προηγήθη

αρχιερατικό συλλεΐτουργο στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κομοτηνής, ενώ την πρωΐα της προτεραίας ημέρας είχαν τελεσθεί τα εγκαΐνια του εντός του Μητροπολιτικού Μεγάρου στεγασθέντος Ιερού Παρεκκλησίου επ' ονόματι του Αγίου Αποστόλου Τιμοθέου.

Όσον αφορά αυτό καθ' εαυτό το οικοδόμημα του Μητροπολιτικού Μεγάρου και την σχετική μελέτη για την αρχιτεκτονική δομή και ανέγερση αυτού εξεπόνησε ο Αρχιτέκτων Γ. Νομικός, ενώ την εκτέλεση του όλου έργου επέβλεψε ο Πολιτικός Μηχανικός Ανδρέας Παριανός. Περί δε των εσωτερικών χώρων του Μητροπολιτικού Μεγάρου ο αοίδιμος Μαρωνείας Τιμόθεος γράφει ότι σε αυτό περιλαμβάνονται: *«εν μεν τω ισογείω τα Γραφεία της Ιεράς Μητροπόλεως και Αΐθουσα Τελετών μετά Σκηνής διά θεατρικάς παραστάσεις και Μορφωτικόν Κινηματογράφον, εν τω ορόφω Γραφείον και κατοικία του Μητροπολίτου, Παρεκκλήσιον, μεγάλη Αΐθουσα υποδοχής, τραπεζαρία, κουζίνα και ξενώνες, εις δε το υπόγειον το λεβητοστάσιον κεντρικής θερμάνσεως και διάφοροι αποθηκευτικοί χώροι».*

Εν προκειμένω αξία ιδιαίτερας μνείας είναι η μαρτυρία του άλλοτε Γενικού Αρχιερατικού Επιτρόπου, Πρωτοπρεσβυτέρου π. Σταύρου Σπορίκη, ο οποίος μετά συγκινήσεως και πολλών αναμνήσεων αναφέρει ότι ο αοίδιμος πνευματικός Πατήρ και Γέροντας αυτού, Μητροπολίτης Μαρωνείας Τιμόθεος, προέβη στην πρόσθετη κατασκευή εσωτερικού εξώστου στην μεγάλη Αΐθουσα Εκδηλώσεων, επειδή, όταν καθ' εκάστην Κυριακή ελάμβαναν χώρα σε αυτή οι εσπερινές ποικίλου περιεχομένου ομιλίες και διαλέξεις διαφόρων ομιλητών και δη όταν ομιλητής ήταν ο ίδιος ο Μαρωνείας Τιμόθεος, το πολυπληθές ακροατήριο ηϋξάνετο κατακόρυφα και μάλιστα πέραν της πεπληρωμένης αιθούσης ίσταντο οι άνθρωποι ακόμη και υπό συνθήκες ψύχους στον έξωθεν αυτής χώρο του προαυλίου. Τούτο επιμαρτυρεί αψευδώς διά της γραφής του και ο Μητροπολίτης πρώην Νέας Ιωνίας και Φιλαδελφείας Κωνσταντίνος (Φαραντάτος), ο οποίος διετέλεσε Πρωτοσύγκελλος της Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας επί της εποχής της αρχιερατείας του Μητροπολίτου Μαρωνείας Τιμόθεου, ο οποίος γράφει ότι: *«Η μεγάλη Αΐθουσα των διαλέξεων της Ι. Μητροπόλεως, χωρητικότητος 600 καθημένων ατόμων, ήτο πάντοτε κατάμεστος τα απογεύματα της Κυριακής από τον λαόν της Κομοτηνής, ο οποίος εκρέματο κυριολεκτικώς από τα χείλη του Ποιμενάρχου του, διά να κορέση την πάντοτε ακόρεστον πνευματικήν δίψαν του... διά την πνευματικήν καλλιέργειαν και εξύψωσιν του λαού ο Σεβασμιώτατος ενδιαφέρθη να ιδρύση Λαϊκόν Πανεπιστήμιον, το οποίον ελειτούργησε επί εν έτος, εκάστην Τετάρτην απόγευμα, εις την Αΐθουσαν Διαλέξεων της Ι. Μητροπόλεως, και εις το οποίον, παρά διαφόρων επιλέκτων ομιλητών, ανεπτύσσοντο διάφορα θρησκευτικά και επιστημονικά θέματα».*

Σημειωτέον δε ότι οι εσπερινές ομιλίες καθ' εκάστην Κυριακή στην Αΐθουσα εκδηλώσεων του Μητροπολιτικού Μεγάρου εσυνεχίσθησαν και επί της αρχιερατείας του αοιδίμου Μητροπολίτου Μαρωνείας και Κομοτηνής Δαμασκηνού (1974 - 2012).

Στο παρόν ιστορικό κείμενό μας αναδημοσιεύουμε ένεκα ιστορικής μνήμης και τιμής προς το πάντιμο πρόσωπο του αοιδίμου μεγαλουργού Μητροπολίτου Μαρωνείας Τιμοθέου (Ματθαιάκη), τον επίσημο λόγο, τον οποίο ο ίδιος εξεφώνησε κατά την πανευφρόσυνη τελετή των εγκαΐνιων του νεοδημένου Μητροπολιτικού Μεγάρου.

Ο επί σεπτοΐς εγκαΐνιοις επίσημος λόγος του Μητροπολίτου Μαρωνείας Τιμοθέου είναι ο εξής:

«Σεβασμιώτατε, Κύριε Νομάρχα, Κύριοι Βουλευταί, Κύριε Δήμαρχε, Κύριοι Εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων και της Β. Χωροφυλακής, των Δικαστικών, Εκπαιδευτικών και λοιπών Τοπικών Αρχών, Εκλεκτή Ομήγυρι,

Πλήρης συγκινήσεως και χαράς βλέπω σήμερα πραγματοποιούμενον το όνειρόν μου. Διαπιστώσας την έλλειψιν καταλλήλου και ευπροσώπου Οικήματος διά την στέγασιν των διαφόρων Εκκλησιαστικών Υπηρεσιών της Ιεράς Μητροπόλεως προς απρόσκοπτον άσκησιν της διευρυνομένης οσημέραι και διαρκώς αυξανομένης πνευματικής και κοινωνικής δράσεως της Εκκλησίας, είπον, ως ο Νεεμίας, «αναστώμεν και οικοδομήσωμεν», βασιζόμενος προ πάντων εις την άνωθεν αρωγήν, ότι «ο Θεός του Ουρανού, αυτός ευοδώσει ημίν, και ημείς δούλοι αυτού καθαροί, και οικοδομήσωμεν» (Νεεμ. Β', 18-20). Προς τούτο ηγοράσαμεν παρά του Δημοσίου το παρόν οικόπεδον και τον Μάϊον του 1958 εθέσαμεν τον θεμέλιον λίθον της παρούσης οικοδομής.

Κατόπιν πολλών κόπων και νυχθημέρων προσπαθειών, αλλά και αγωνίας και πικριών ήχθη αισίως εις πέρας το λαμπρόν και σεμνόν τούτο Εκκλησιαστικόν και Πνευματικόν Ίδρυμα, το οποίον εν ευχαριστία πολλή προς τον Θεόν της Εκκλησίας Δομήτορα αξιούμεθα να εγκαινιάσωμεν κατά την ώραν ταύτην.

Το Ίδρυμα τούτο, καταλαμβάνον επί του παρόντος έκτασιν 400 τ.μ., στεγάζει τα Μητροπολιτικά Γραφεία μετά του Μητροπολιτικού Οίκου και την Αποστολικήν Διακονίαν μετά του Πνευματικού Κέντρου της Νεότητας. Ούτως, εν μεν τω Ισογείω περιλαμβάνει: α) τα Γραφεία μετά των βοηθητικών χώρων, εν δε τω Ημιορόφω το Αρχείον και β) Αίθουσαν Διαλέξεων μεγάλην μετά Σκηνης διά διαλέξεις και Θρησκευτικής Ομιλίας, Τελετάς των Χριστιανικών μας Ομίλων, των Φιλοπτώχων Ταμείων και του Ιερού Κλήρου, ηθικοπλαστικής παραστάσεις και εορτάς και διά προβολάς μορφωτικών κινηματογραφικών ταινιών.

Εις δε τον Όροφον περιλαμβάνει το Επισκοπείον, Αίθουσαν συνεδριάσεων και υποδοχής, ξενώνας μετά βοηθητικών χώρων, ως και μικρόν Παρεκκλήσιον, καθιερωθέν χθες την πρωΐαν επ' ονόματι του συνεκδήμου του Αποστόλου των Εθνών Αγίου Αποστόλου και Ιερομάρτυρος Τιμοθέου, πρώτου Επισκόπου Εφέσου.

Το Υπόγειον περιλαμβάνει αποθηκευτικούς χώρους, το λεβητοστάσιον και αιθούσας ψυχαγωγίας και εντευκτηρίου διά τους νέους και τα παιδιά. Αλλά το κτίριον δεν έχει εισέτι ολοκληρωθή. Συμφώνως προς τα σχέδια προβλέπεται επέκτασις αυτού προς τα δεξιά, η οποία, όταν ο Κύριος επιτρέψη να πραγματοποιηθή, θα στεγάση κάτω μεν το Θρησκευτικόν Βιβλιοπωλείον μετά τμημάτων Ιερών Σκευών, Αμφίων, Εικόνων κ.λ.π, άνω δε την Βιβλιοθήκην και το Αναγνωστήριον διά την Νεολαίαν μετά μικρού βυζαντινού Μουσείου.

Μηχανικούς είχομεν τον κ. Παναγιώτην Φίλλιαν και τον κ. Ανδρέαν Παριανόν, όστις επέβλεψε του όλου έργου, Αρχιτέκτονα δε τον πανελληνίου φήμης, διά τα βυζαντινά ιδίως έργα του, κ. Γεώργιον Νομικόν. Την μελέτην και επίβλεψιν των μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων είχεν ο Μηχανολόγος κ. Βασίλειος Κολιόπουλος. Τούτους αισθανόμεθα την υποχρέωσιν και δημοσία να συγχαρώμεν και θερμώς να ευχαριστήσωμεν. Ομοίως συγχαίρομεν και ευχαριστούμεν τους εργολάβους δημοσίων έργων αδελφούς Χαράλαμπον και Σταύρον Παπαδόπουλον και Χρήστον Δετσαρίδην, ως και τους αναλαβόντας και εκτελέσαντας τας επί μέρους εργασίας μωσαϊκών, μαρμάρων, σιδηρουργικών, ξυλουργικών, χρωματισμού, υδραυλικών, ηλεκτρικών εγκαταστάσεων

και κεντρικής θερμάνσεως, διά την καλήν και επιμελή εκτέλεσιν αυτών, καθ' όσον «τα καλά έργα πρόδηλά εστι» (Α΄ Τιμ. ε΄, 25).

Διά της ανεγέρσεως του βυζαντινής τεχνοτροπίας και εμφανίσεως κτιρίου τούτου η ιστορική και Θεοσκεπάστος Μητρόπολις ημών αποκτά ήδη ωραίαν ευρύχωρον στέγην, ήτις, κοσμούσα την Θρακικήν μας Πρωτεύουσαν, θα μένη εσαεί μνημείον περικαλλές εν τη νεωτέρα ταύτη έδρα της αρχαίας Μητροπόλεως Μαρωνείας, αναφαίρετον κτήμα της υπερτίμου και μαρτυρικής ημών Επαρχίας και του Φιλοχρίστου λαού της. Διά την πραγματοποίησιν του δυσκατορθώτου τούτου έργου, διά το οποίον δεν εφείσθημεν μόχθων και θυσιών, ουχί μικράς συναντήσαντες δυσκολίας, στεναχωρίας και παρεξηγήσεις, είχομεν στηρίζει τας ελπίδας ημών εις μόνον τον Θεόν, η φωνή του Οποίου αντηχεί εις την καρδίαν ημών «οίδα τα έργα σου και τον κόπον σου και την υπομονήν σου» (Αποκ. Β΄, 2), χωρίς να αναμένωμεν να δρέψωμεν τα τόσοσπάνια άνθη της ευγνωμοσύνης και της δικαίας αναγνωρίσεως.

Η όλη οικοδομή μετά της αξίας του οικοπέδου εστοίχισε μέχρι τούδε δραχμάς 1.700.000, καταβληθείσας υπό της Ιεράς Μητροπόλεως ημών α΄) εκ του προϊόντος της εκποιήσεως του παλαιού κτιρίου της Λέσχης Κομοτηναίων και μικρών τινών καταστημάτων, β΄) εκ του συναφθέντος δανείου 400.000 δραχμών εκ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και γ΄) εξ άλλων αυτής πόρων, εξαιρέσει των κάτωθι οικονομικών ενισχύσεων υπέρ της ανεγέρσεως του Πνευματικού Κέντρου της Νεότητος: α΄) δρχ. 60.000 του Κεντρικού Συμβουλίου της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, β΄) δρχ. 30.000 του Υπουργείου Εργασίας, ευγενεί μερίμνη του Πρώην Υπουργού κ. Αριστείδου Δημητράτου και γ΄) δρχ. 30.000 εκ των Κρατικών Λαχείων, ευγενεί προνοία του Υφυπουργού των Οικονομικών κ. Δημ. Αλιμπράντη.

Προς εξόφλησιν εκτελεσθεισών εργασιών του Ιδρύματος μάς ανηγγέλθη η αποστολή παρά του Υπουργού των Εσωτερικών κ. Γ. Ράλλη, τη ευγενεί φροντίδι του αγαπητού και διακεκριμένου Νομάρχου ημών κ. Κωνσταντίνου Κονκουρίδου, δρχ. 100.000 υπέρ του Πνευματικού Κέντρου της Νεότητος και ετέρων 100.000 δρχ. υπέρ ανεγέρσεως του νέου Εκκλησιαστικού Μαθητικού Οικοτροφείου. Αναμένομεν δε συντόμως και νέαν εκδήλωσιν του ενδιαφέροντος του επί των Οικονομικών Υφυπουργού κ. Δημ. Αλιμπράντη υπέρ του συντελεσθέντος έργου και των άλλων προσπαθειών της Ιεράς Μητροπόλεως εκ των Κρατικών Λαχείων. Προς τους ανωτέρω κ.κ. Υπουργούς, τον κ. Νομάρχην και τους καθ' οιονδήποτε τρόπον ενισχύσαντας την προσπάθειαν ημών ταύτην, εκφράζομεν ευγνώμονας ευχαριστίας.

Ευχαριστούμεν ωσαύτως τους εντίμους και αγαπητούς συνεργάτας ημών, κληρικούς και λαϊκούς, διά την πολύτιμον συμπαράστασιν των, τους εκπροσώπους των Τοπικών Αρχών και πάντας υμάς, τους τιμήσαντας την σεμνήν ταύτην τελετήν των εγκαινίων.

Μετ' εγκαυχήσεως εν Κυρίω παραδίδοντες σήμερα, ογδόην επέτειον της ενθρονίσεως ημών εν τω Ιστορικό Θρόνω της Ιεράς και Ακριτικής Μητροπόλεως Μαρωνείας, το ιερόν τούτο οικοδόμημα της Εκκλησίας, το οποίον αγλαΐζει και λαμπρύνει την ένδοξον πόλιν μας, δεόμεθα του Ουρανίου Πατρός, όπως φυλάξη τούτο αρραγές και ασάλευτον εις αιώνα και αναδείξη Ιερόν της Αγίας ημών Ορθοδοξίας προπύργιον, φάρον τηλαυγή της Αληθείας και Κιβωτόν των αχράντων Παραδόσεων του ευσεβούς ημών Έθνους».

Για όλα τα ως άνω και πλείστα όσα έτερα *«ων ουκ έστιν αριθμός»* έργα του αιιδίμου μεγάλου οραματιστού, μεγαλόπνοου και μεγαλουργού, φιλανθρώπου και φιλοπρόδου **Μητροπολίτου Μαρωνείας Τιμοθέου Ματθαιάκη** (+1992) στην ακριτική και νευραλγικής σημασίας παλαίφατη και ιστορική Πατριαρχική Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής, προσήκει ο αγιογραφικός λόγος: *«τοιούτος ημίν έπρεπεν Αρχιερέυς»*.